

**Ewa Nowak, Katarzyna
Czabanowska**

**Teoretyczne i praktyczne podstawy
pisania projektu do funduszy Unii
Europejskiej: wybrane zagadnienia**

Forum Bibliotek Medycznych 1/2, 458-468

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Dr Katarzyna Czabanowska
Mgr Ewa Nowak
Kraków – CM UJ

TEORETYCZNE I PRAKTYCZNE PODSTAWY PISANIA PROJEKTU DO FUNDUSZY UNII EUROPEJSKIEJ. WYBRANE ZAGADNIENIA

Streszczenie

Współpraca zagraniczna jest lub powinna być jedną z podstawowych aktywności szkolnictwa wyższego. Jest ona możliwa dzięki uczestnictwu w różnych programach lub projektach. Współpraca międzynarodowa stanowi wyzwanie i potrzebę na drodze rozwoju bibliotek uczelni medycznych. Celem artykułu jest: przedstawienie możliwości aplikowania poprzez wskazanie dostępnych funduszy i programów oraz omówienie najważniejszych problemów związanych z pisaniem projektu o charakterze europejskim. Autorzy przybliżają takie pojęcia jak: problem, cele, rezultaty, wartość dodana, transferowalność, innowacyjność, upowszechnianie i waloryzacja.

Słowa kluczowe: fundusze europejskie, projekt, strategia

Abstract

International collaboration is or should be one of the core activities of higher education establishments. It is facilitated by the participation in various programs or projects. International collaboration is a challenge and need on the development way of Polish medical libraries. The goal of the article is to present the possibilities of applying to accessible funds and programs and discuss the main problems connected with preparing a European project proposal. The authors focus on such concepts as: problem, goals, results, added value, transferability, innovation, dissemination and valorization.

Key words: European funds, project, strategy

Współpraca zagraniczna jest lub powinna być jedną z podstawowych aktywności szkolnictwa wyższego. Jest ona możliwa dzięki uczestnictwu w różnych programach lub projektach o charakterze europejskim lub międzynarodowym. Podstawowe korzyści, jakie płyną dla instytucji to przede wszystkim: a). Rozwój kadry poprzez umożliwienie jej uczestnictwa w treningach, szkoleniach oraz wymianie doświadczeń z partnerami zagranicznymi, b). Tworzenie nowej wiedzy w ramach wspólnie prowadzonych badań, analiz bądź przeglądów, c). Zmiana sposobu myślenia, szersze, uniwersalne postrzeganie rzeczywistości, d). Większa integracja pracowników, zakładów oraz wiedzy, poprzez interdyscyplinarne i wielokulturowe podejście do wspólnych problemów, e). Poznanie nowych sposobów zarządzania, w tym, bardzo istotnego elementu, jakim jest poprawa jakości, poprzez uczestnictwo w programie czy projekcie międzynarodowym, w którym konieczne jest ciągłe monitorowanie i ocena działań na różnych etapach: realizacji, wdrażania i ewaluacji programu.

Współpraca międzynarodowa stanowi wyzwanie i potrzebę na drodze rozwoju polskich bibliotek medycznych, co zostało wyraźnie podkreślone na XXIV Konferencji Problemowej Bibliotek Medycznych „*Międzynarodowa współpraca bibliotek w dobie zmieniających się potrzeb użytkowników*” w Białowieży.

Niniejsze opracowanie jest rezultatem spotkania naukowego przedstawicieli tychże jednostek w celu wypracowania wspólnego stanowiska odnośnie możliwości i konkretnych działań, jakie należy podjąć, aby wejść na drogę wspólnego pisania projektów i pozyskiwania funduszy.

Celem tego artykułu jest: przedstawienie możliwości aplikowania poprzez wskazanie dostępnych funduszy i programów oraz omówienie najważniejszych problemów związanych z pisaniem projektu o charakterze europejskim na podstawie doświadczeń autorów.

Fundusze

Fundusze Unii Europejskiej podporządkowane są ściśle określonym celom oraz priorytetem polityki UE i bazują na postanowieniach traktatów. Polska jako kraj członkowski ma obecnie dostęp do większości funduszy. Każdy z funduszy posiada instrumenty realizacji, jakimi są konkretne programy, które stwarzają szeroki wachlarz możliwości ubiegania się o wsparcie finansowe na realizację różnorodnych przedsięwzięć/projektów.¹

Z punktu widzenia potrzeb bibliotek medycznych, ich rozwoju i współpracy międzynarodowej dzięki dostępnym funduszom z Unii Europejskiej można doskonalić kadre, zbudować nową lub przebudować istniejącą bibliotekę, wyposażać ją i zakupić sprzęt komputerowy z oprogramowaniem, utworzyć w bibliotece punkty dostępu do Internetu, wprowadzić elektroniczny obieg dokumentów oraz digitalizację i konserwację zabytkowych księgozbiorów i archiwaliów.

Środki na wsparcie tego typu inicjatyw można uzyskać z głównych funduszy UE:

- Fundusze strukturalne i spójności (Structural and cohesion fundus)
- Inicjatywy wspólnotowe (Community initiatives)
- Programy wspólnotowe (Community programs)

Fundusze strukturalne i Fundusz Spójności² to główny instrument UE wsparcia społecznej i ekonomicznej restrukturyzacji w Europie, promowania spójności ekonomicznej i społecznej w UE, redukcji nierówności pomiędzy regionami i grupami społecznymi. Fundusz ten jest rozdzielany i wypłacany beneficjentom przez regionalne władze poszczególnych krajów członkowskich. O fundusze te występować można indywidualnie a nie w konsorcjach. Spośród czterech funduszy strukturalnych należy zwrócić uwagę w kontekście bibliotek medycznych na Europejski Fundusz Rozwoju

¹ http://www.europa.eu.int/grants/index_en.htm

² <http://www.funduszestrukturalne.gov.pl>

Regionalnego a z programów operacyjnych tego Funduszu na Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) o następujących priorytetach:

- Priorytet I: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów
- Priorytet II: Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach
- Priorytet III: Rozwój lokalny

Warto wspomnieć tu również o nowych źródłach bezzwrotnej pomocy zagranicznej, z których Polska może korzystać po przystąpieniu do Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Możliwość tę oferuje rynek wewnętrzny UE dla najmniej zamożnych państw UE. Te źródła to: Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) oraz Norweski Mechanizm Finansowy. Są one godne uwagi ze względu na:

- szeroki zakres kosztów zaliczanych do kwalifikowanych (np. zakup nieruchomości, przygotowanie terenu, budowa, sprzęt i wyposażenie, wynagrodzenia, koszty ekspertyz, opłaty, podatki);
- priorytetowe obszary m.in.: opieka zdrowotna, promocja zdrowia, wyposażenie szpitali w nowoczesny sprzęt medyczny, kształcenie kadry medycznej, ochrona środowiska, transport publiczny, odnowa miast, ochrona zabytków;
- bezzwrotne dotacje - 85% dla jednostek budżetowych.

W celu rozwoju międzynarodowej współpracy bibliotek medycznych i realizacji projektów ponadnarodowych można sięgnąć po środki **Inicjatyw Wspólnotowych**, czyli programy pomocy bezzwrotnej organizowanej przez UE dla określonych środowisk i grup społecznych. Godną polecenia jest Inicjatywa INTERREG III, która wspiera współpracę transgraniczną, międzyregionalną i międzynarodową.³

Biblioteki medyczne mogą być również beneficjentami kilku spośród kilkudziesięciu Programów Wspólnotowych, które wspierają działania w różnych sektorach. **Programy Wspólnotowe** to narzędzie wsparcia dla zintegrowania polityki Wspólnoty Europejskiej. Mają na celu wzmocnienie współpracy między krajami członkowskimi pod względem polityki Wspólnoty dzięki wdrażaniu przez międzynarodowe konsorcja wieloletnich projektów. Programy te zarządzane są na poziomie Unii Europejskiej przez Komisję Europejską, a na poziomie krajowym przez Krajowe Agencje Programów utworzone w każdym z państw uczestniczących. Oznacza to, że ostateczne wnioski aplikacyjne składane są w Brukseli. Konsorcja, które ubiegają się o współfinansowanie w ramach Programów Wspólnotowych są zazwyczaj bardzo rozbudowane, od kilku do kilkunastu partnerów. Poniżej przedstawiono kilka wybranych dla potrzeb bibliotek medycznych Programów Wspólnotowych:

³ <http://www.fundusze-strukturalne.gov.pl>

CULTURE – kultura narodów Europy: promocja i rozwój dialogu kulturowego: wspieranie wspólnotowego dziedzictwa narodowego o znaczeniu europejskim, z uwzględnieniem archiwów i bibliotek;

ECONTENT - produkcja, użytkowanie i dystrybucja europejskiej treści (content) elektronicznej: poprawa dostępu do Internetu oraz jego wykorzystania: stymulacja rozwoju treści publikowanych i udostępnianych w sieci (2-gi priorytet: zintegrowana informacja biomedyczna dla lepszego zdrowia oraz dostęp, ochrona i digitalizacja zasobów kultury i nauki);

ETEN – sieć telekomunikacyjna w Europie: wspieranie budowy transeuropejskich sieci przekazu danych elektronicznych i ich udostępnianie (eHealth, eHealthcare, eLearning);

LEONARDO DA VINCI - działanie programowe wdrażające politykę wspólnoty europejskiej dot. kształcenia zawodowego: doskonalenie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego;

FP6 – SIXTH FRAMEWORK PROGRAM – SZÓSTY PROGRAM RAMOWY: główny instrument finansowania badań naukowych i rozwoju technologicznego w Europie.

Dwa z tych programów 6. Program Ramowy i Leonardo da Vinci zostaną omówione bardziej szczegółowo.

Celem **6. Programu Ramowego** jest rozwój europejskiej, wyposażonej w najlepsze umiejętności i *know-how*, społeczności naukowej oraz wspieranie prac naukowych i technicznych najwyższej jakości prowadzonych w ramach ponadnarodowych projektów, z wykorzystaniem mobilności naukowców. W ramach tego programu wyodrębniono siedem kluczowych obszarów, czyli priorytetów tematycznych. Dwa z nich przedstawione poniżej wspierają między innymi działania leżące w kręgu zainteresowań bibliotek medycznych:

P2 (IST) TECHNOLOGIE SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO

- Systemy „inteligentnego otoczenia” umożliwiające udział w społeczeństwie informacyjnym wszystkim obywatelom; interaktywne systemy w dziedzinie zdrowia, mobilności, dostępu do dziedzictwa kulturowego
- Zarządzanie informacją i interfejsy: narzędzia tworzenia, organizowania, przeglądania, odzyskiwania, wymiany, zachowywania i rozpowszechniania treści cyfrowej

P7 (SOC) OBYWATELE I SPRAWOWANIE WŁADZY W SPOŁECZEŃSTWIE OPARTYM NA WIEDZY

- Obywatelstwo, demokracja i nowe formy sprawowania władzy, zwłaszcza w kontekście rosnącej integracji i globalizacji oraz z perspektywy historii i dziedzictwa kulturowego

- Ustanowienie i wykorzystanie na skalę europejską infrastruktur badawczych oraz baz danych i baz wiedzy⁴

Głównym założeniem programu **Leonardo da Vinci**⁵ jest wspieranie działań, które prowadzą do poprawy jakości i promowania wymiaru europejskiego w systemach kształcenia i szkolenia zawodowego, oraz dostosowaniu systemu edukacji do potrzeb rynku pracy. Program stwarza ramy do współpracy międzynarodowej poprzez następujące typy projektów:

- Projekty wymian i staży
- Projekty pilotażowe
- Projekty językowe
- Tworzenie międzynarodowych sieci instytucji
- Badania i analizy

Dokumenty konkursowe, gdzie i kiedy złożyć wniosek projektowy

Wnioski projektowe należy na ogół składać w odpowiedzi na konkretny konkurs (call for proposals) lub przetarg (call for tenders) ogłoszony w dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich (Official Journal of the European Communities). Treść projektów musi odpowiadać celom wyznaczonym w poszczególnych priorytetach, a partnerzy zaangażowani w projekt muszą spełniać wszystkie kryteria dopuszczalności. W celu prawidłowego wypełnienia i przygotowania formularza zgłoszeniowego (application form) trzeba zapoznać się z przewodnikiem dla składających wnioski (guide for proposers), bądź przewodnikiem dla promotorów projektu (general guide for project promoters). Przed przystąpieniem do konstruowania budżetu należy sięgnąć po przewodnik administracyjno – finansowy (administrative and financial handbook). Wszystkie te dokumenty można znaleźć na stronach internetowych Krajowych Agencji poszczególnych programów. W przypadku funduszy strukturalnych i spójności należy śledzić ogłoszenia o konkursach publikowanych przez poszczególne instytucje zarządzające funduszami w kraju oraz zapoznać się z podręcznikami ogólnymi dla potencjalnych beneficjentów programów realizowanych z udziałem funduszy strukturalnych (patrz: składanie wniosków oraz podręczniki ogólne na stronie <http://www.fundusze-strukturalne.gov.pl>).

Jak widać jest wiele możliwości i można wybrać fundusz, który pozwoli nam na napisanie i realizację projektu, który będzie odpowiadał na potrzeby bibliotek medycznych i służył podniesieniu jakości świadczonych usług przez biblioteki. Na początek bardzo przyjaznym i dający duże możliwości programem jest program Leonardo da Vinci. W dalszej części artykułu autorki omawiają uniwersalne aspekty

⁴ <http://www.6pr.pl> Krajowy Punkt Kontaktowy 6. Programu Ramowego Unii Europejskiej

⁵ <http://www.bkkk-cofund.org.pl> Krajowa Agencja Programu Leonardo da Vinci na stronach Biura Koordynacji i Kształcenia Kadr

pisania projektu, ale w znacznej mierze odnoszą się do kryteriów jakościowych i formalnych tego programu.

Pisanie projektu o charakterze europejskim

Podejście

Kiedy uznamy, że jesteśmy gotowi do napisania projektu, bądź że jest to konieczne dla poprawy wizerunku naszej instytucji, lub jest to koniecznością na drodze naszego rozwoju mamy do wyboru dwa podejścia:

1. Dokonujemy przeglądu dostępnych funduszy, zaznajamiamy się z ich celami programowymi i priorytetami, porównujemy je z celami naszej organizacji, a następnie dokonujemy wyboru funduszu i konkretnego projektu w ramach tego funduszu, który najbardziej odpowiada naszej specyfice i potrzebom.
2. Identyfikujemy najważniejsze problemy/problem i sposoby ich rozwiązania, nakreślając plan projektu, który nas interesuje, a następnie szukamy funduszy, których cele odpowiadałyby naszym priorytetom i mogłyby stać się odpowiednim instrumentem pozwalającym na rozwiązanie nakreślonego przez nas projektu.

Następnym etapem jest bliższe zapoznanie się wybranym przez nas instrumentem i dogłębna analiza dokumentów programowych i konkursowych. Należy przeglądnąć dostępne dokumenty dotyczące polityki Komisji Europejskiej, które znajdują się na stronie: www.europa.eu. Jest to nieodzowny element pracy nad pisaniem aplikacji projektowej, który pozwoli nam umieścić swój projekt w głównym nurcie polityki Unii Europejskiej i powołać się na konkretne dokumenty w uzasadnieniu naszego projektu.

Projekt

Pisząc projekt, należy pamiętać, że jest to plan, struktura i strategia, która pozwala otrzymać odpowiedzi na postawione cele, pytania lub problemy. Projekt powinien być kompletnym schematem działania i zawierać zarys tego, co należy zrobić, od zapisania jasno sformułowanych celów i ich operacyjnych implikacji, do ostatecznego przedstawienia uzyskanych wyników bądź rezultatów. Jest to procedura, którą zakłada przyszły wykonawca, aby zrealizować postawione cele w sposób systematyczny, rzetelny, obiektywny, dokładny i ekonomiczny. Jest to też opis warunków, w jakich ma przebiegać proces tworzenia nowej jakości w sposób, który ma na celu połączenie zgodności założeń z oszczędnością stosowanej procedury, dla dobra różnych udziałowców w projekcie.

Problem

Zgodnie z przedstawionymi wcześniej podejściami centralny problem projektu możemy identyfikować a priori lub później po zapoznaniu się z celami i priorytetami wybranego funduszu. „Problem”, może być nam już wcześniej znany lub staramy się znaleźć coś nowego, co wymaga rozwiązania, analizy bądź interwencji i możliwe jest

dzięki określonej funduszu. Twórcy projektu szukają wtedy „niszy” i uzasadniają potrzebę jej wypełnienia.

Problemem może być kwestia istniejąca w literaturze przedmiotu, teorii, bądź, z którą spotykamy się w praktyce, a pod wpływem, której rodzi się potrzeba działania. W projektach badawczych „problemem” nazywamy to, co jest przedmiotem wysiłków badawczych, czyli po prostu to, co orientuje nasze przedsięwzięcia poznawcze. W projektach edukacyjnych lub szkoleniowych problemem może być brak pewnych kompetencji lub wiedzy, którą należy uzupełnić poprzez odpowiednie programy edukacyjne. W projektach inwestycyjnych problemem może być brak odpowiedniej infrastruktury itd. Problemem może być sytuacja, jaką można przezwyciężyć przez zbiorowe działanie, czasem szeroko pojęte działanie wielośrodkowe, na które pozwala zawiązane w tym celu partnerstwo projektu.

Partnerstwo

Dobrze dobrane partnerstwo to podstawa funkcjonowania projektu, która pozwala na wypracowanie tzw. wartości dodanej, w oparciu o umiejętności, wiedzę oraz inne zasoby poszczególnych instytucji, które będą zaangażowane w realizację projektu. Dobierając partnerów do konsorcjum można opierać się na starych sprawdzonych kontaktach lub pozyskiwać nowe instytucje, oczywiście sprawdzając ich możliwości, odpowiedzialność i zaangażowanie. Dobre partnerstwo powinno mieć charakter różnorodny pod względem instytucjonalnym jak i geograficznym. Różnorodność może zapewnić włączenie do partnerstwa: MŚP, instytutów badawczych, partnerów społecznych, przedsiębiorstw, instytucji szkoleniowych, szkół wyższych itp. Dobrze jest postarać się o to, aby te instytucje były dobrze ulokowane geograficznie reprezentując kraje stowarzyszone w UE. W partnerstwie międzynarodowym powinny uczestniczyć minimum trzy kraje, reprezentujące różne strony wspólnej Europy. Przy doborze partnerów bierzemy pod uwagę ich zasoby, doświadczenie, kompetencje oraz korzyści, jakie dla projektu może wnieść ich uczestnictwo. W aplikacji projektowej należy przedstawić komplementarność i adekwatność partnerstwa, jego reprezentatywność, rację bytu i potencjał, który pozwoli na dalszą kontynuację działań po zakończeniu projektu. Partnerzy wyrażają wolę uczestnictwa w projekcie *listem intencyjnym*, w którym zobowiązują się do wykonania konkretnych zadań.

Analiza potrzeb i uzasadnienie realizacji

Każdy dobrze przemyślany projekt powinien zaczynać się od rzetelnie przeprowadzonej analizy potrzeb, która stanowi uzasadnienie potrzeb beneficjentów. Analiza potrzeb często stanowi małe badanie przeprowadzone na różnych grupach udziałowców, do których adresowany jest projekt, pozwalające na sformułowanie jasnej definicji potrzeby. Przy pomocy różnych metod ilościowych lub jakościowych staramy się odpowiedzieć na pytanie czy istnieje problem i potrzeba jego rozwiązania, a jeżeli

tak to, do kogo należy ten problem i na czym on polega. Poprawnie przeprowadzona analiza potrzeb daje solidne podstawy i podkreśla zasadność aplikowanego projektu. Czasami analiza potrzeb może mieć charakter przeglądu literaturowego.

Podsumowując, należy sprecyzować, kto jest wyrazicielem potrzeby, gdzie i kiedy, następnie uzasadnić adekwatność potrzeb względem priorytetów i celów programu jak również pokazać szerszą strategię, związek/i z przeszłymi, teraźniejszymi i przyszłymi działaniami dla wspierania rozwoju instytucji, sektora bądź regionu. Przy uzasadnianiu, identyfikacji i analizie potrzeb powinno się podkreślić udział konsultantów/beneficjentów w opracowaniu projektu, udział grup uprzywilejowanych oraz ich konkretne, rzeczywiste, pilne dla wszystkich partnerów potrzeby, które należy zrealizować we wszystkich krajach partnerskich.

Cele

Jasno i zwięźle sformułowane cele projektu to połowa sukcesu. Cele powinny być realistyczne, ułożone według hierarchii ważności i odzwierciedlać ustrukturyzowany program pracy, tak, aby można było połączyć cel z konkretnym punktem planu pracy, który w projektach nazywa się „pakietem roboczym”.

Formułując cele powinno się pamiętać, że wyrażamy je używając czasowników wskazujących konkretne działanie jak: opracowanie, analiza, zbadanie itp. Dla jasności przejrzystości naszych zamierzeń precyzujemy cele pojedynczo. Musimy pamiętać, że nasza aplikacja projektowa jest oceniana przez ekspertów, którzy muszą być w stanie podążać za naszym tokiem myślenia i zostać przekonanymi, że proponowany przez nas projekt układa się w logiczną całość, która jest wykonalna i ma dużą szansę zakończyć się sukcesem.

Należy jeszcze wspomnieć, iż w zależności od charakteru projektu cele mogą być poprzedzone pytaniami. Pytanie jest bardzo istotnym elementem w projektach o charakterze badawczym, ponieważ sposób, w jaki zadajemy pytanie ukierunkowuje naszą strategię i plan projektu. Rodzaje pytań badawczych mogą zaczynać się od słów: **kto, co, gdzie, jak i dlaczego**. Jeżeli badanie koncentruje się wokół pytania: co to jest to:

- a) Pytanie eksploracyjne/poszukiwawcze, wtedy można korzystać ze wszystkich strategii badawczych,
- b) Pytanie o wynik, wtedy preferowana jest strategia ankietowa i analiza dokumentów.
- c) Jeżeli pytamy „**jak?**” i „**dlaczego?**” to preferowaną strategią może być studium przypadku, historia lub eksperyment

Rezultaty projektu

Dobrze zdefiniowane cele projektu powinny w naturalny sposób przekładać się na rezultaty, tworząc logiczną, jasno powiązaną całość. W szczegółowym planie pracy dobrze jest przedstawić rezultaty etapowe i końcowe, co systematyzuje proces

planowania przedsięwzięcia, jakim jest projekt i nadaje strukturę przewidywanym działaniom. Rezultaty muszą być realistyczne i precyzyjnie określone. Warto wspomnieć o tym, jaki będą mieć wpływ na beneficjentów bądź innych udziałowców jak również podkreślić ich planowaną wysoką jakość w kontekście kryteriów programu

Wartość dodana i wymiar europejski

Współpraca europejska w ramach proponowanego projektu powinna odzwierciedlać formalizację charakteru europejskiego, pokazując, w jakim stopniu jest to problem europejski, a jakim stopniu tylko polski, w jakim stopniu problem wymaga europejskiego wsparcia i współpracy. Praktycznie podchodząc do tego elementu aplikacji projektowej pokazujemy, że produkty i narzędzia będą wypracowane przez wszystkich partnerów za pomocą wspólnie opracowanych metod w oparciu o zasadę podziału odpowiedzialności. Nie mniej ważny jest aktywny udział beneficjentów (grup docelowych) w pracy nad projektem i w upowszechnianiu wyników. Zróżnicowana, unikalna wiedza partnerów i ich doświadczenie pozwalają na opracowanie rezultatów, które nie mogłyby powstać w takiej formie i wymiarze bez współpracy wszystkich ośrodków opierającej się na konsensusie merytorycznym. „Wartość dodana” to nowa jakość, która może powstać tylko przy odpowiednio zaplanowanym projekcie realizowanym przez kompetentne, transdyscyplinarne partnerstwo instytucji europejskich.

Innowacyjność, transferowalność i kontynuacja

Projekt jest instrumentem pozwalającym na opracowanie, utworzenie bądź generowanie nowych pomysłów, idei, produktów lub procesów, które poprzez wprowadzenie w życie dają praktyczne rozwiązanie jakiegoś problemu. Nowa technologia staje się innowacją wówczas, gdy ma praktyczne zastosowanie i przynosi korzyści. Jednakże warto pamiętać, że pojęcie innowacyjności można zastosować do różnych etapów projektu takich jak: planowanie, wdrażanie i ewaluacja w odniesieniu do: proponowanego podejścia, metod pracy, rezultatów, grup beneficjentów, zasięgu projektu, składu partnerstwa i form jego współpracy. Często innowacyjność jest powiązana z możliwością przeniesienia bądź zastosowania powstałych produktów czy technologii w innych dziedzinach lub sektorach odzwierciedlając ich wszechstronność i transferowalność. Dla zilustrowania może to być: myśl, teoria, metoda, instrument, program, którego oddziaływanie nie kończy się wraz z zakończeniem prac projektu; wprost przeciwnie to „coś” w formie częściowo adaptowanej do innych potrzeb, zmienionej lub udoskonalonej stanowi bazę do budowania nowych innowacyjnych przedsięwzięć, które dzięki transferowi stanowią nową wartość. Autorzy projektów zazwyczaj widzą możliwość kontynuacji przedstawionego zamierzenia i często widzą projekt jako wstępny etap jakiegoś większego przedsięwzięcia, ale *fenomen kontynuacji* to coś więcej. Jest

on nierozzerwalnie związany z prawidłową realizacją projektu, zgodnie z planem i w oparciu o priorytety i założenia programu w ramach, którego prowadzony jest projekt. W procesie realizacji pojawiają się gotowe tematy, pomysły lub problemy, które same w sobie stają się nowym pomysłem projektowym będącym potrzebną i naturalnie rodzącą się kontynuacją. Natomiast *fenomen kontynuacji* polega na tym, że zazwyczaj te pomysły odpowiadają celom i priorytetom następujących po sobie edycji programowych.

Upowszechnianie, waloryzacja

Dla każdego projektu ważnym jest, aby opracowane produkty lub osiągnięte rezultaty nie były ograniczone tylko do zapisu w formie raportu lub publikacji, do których nie zawsze docierają wszystkie zainteresowane grupy, ale żeby znalazły się w głównym nurcie szeroko pojętej praktyki europejskiej, a wynikające z nich wnioski i rekomendacje miały wpływ na formułowanie polityki i związane z nią podejmowanie decyzji. Autorzy projektu, wykonawcy i badacze mają obowiązek upowszechniać fakty pochodzące z dobrze przeprowadzonego projektu. Dlatego też upowszechnianie to aktywny i systematyczny sposób docierania różnymi metodami do różnych zainteresowanych odbiorców zmierzający do powiększenia ich wiedzy, zbudzenia świadomości i potrzeby. Efektywne upowszechnianie opiera się na uczciwości i przejrzystości opracowanych dokumentów, które to w formie pisemnej lub ustnej muszą dostarczać informacje, które pozwolą odbiorcom zrozumieć w oparciu, o jakie dane i informacje zostały wysunięte wnioski i konkluzje oraz czy zostały opracowane przy zastosowaniu odpowiednio dobranych metod. Opracowując strategię upowszechniania dla projektu planujemy ją równoległe z aktywnościami udzielając odpowiedzi na pytania: *Kiedy, Jak, Do kogo, Jakimi metodami* dostosowując je do odbiorców. Strategia upowszechniania powinna odzwierciedlać wielowymiarową strukturę pozwalającą na trafną identyfikację i rzetelne zaplanowanie kontaktów na trzech poziomach: mikro, mezo i makro dostosowanych do wybranych kręgów odbiorców. Kontakty te mogą przybierać różne formy np.: komunikacja internetowa, profesjonalne kontakty, spotkania, prezentacje, artykuły, programy radiowe i telewizyjne, warsztaty, konferencje, raporty itp. Najlepiej, kiedy autorzy projektu są w stanie tak zaplanować strategię upowszechniania, aby przedstawić konkretne, realne wydarzenia i działania. Wiarygodność strategii jest większa, kiedy niektóre lub większość działań zbiegają się w czasie lub mają miejsce podczas corocznych, strategicznie ważnych dla celów projektu profesjonalnych lub naukowych spotkań. Ostatecznym celem upowszechniania jest umożliwienie praktycznego wykorzystania nowej wiedzy i rozwiązań a jest to łatwiejsze, gdy wiedza ta i rozwiązania stają się jednym z priorytetów w budowaniu europejskiej polityki.

Jednakże upowszechnianie to nie wszystko. Trwałości i wartość rezultatów projektu zależy od prawidłowo prowadzonej waloryzacji, która polega na **tworzeniu kapitału**, jakim jest wykorzystanie osiągnięć, znalezienie synergii i powiązań między

rezultatami, a terażniejszymi i przyszłymi potrzebami odbiorców, sektorów lub branż. Takie rozumienie pojęć, jakimi są: upowszechnianie i waloryzacja pozwala nadać wartość twórczemu wysiłkowi i zapewni jego trwanie niezależnie od ograniczeń czasowych projektu.

Projekt to zarządzanie zmianą

Realizując cele projektu i cele programu, stosując się do jego zasad zwykle wprowadzamy zmianę w organizacji. Zmiana ta nie ma charakteru liniowego, zmiana, pojawia się znienna i odnosi się do rozmiaru oraz zasięgu przedsięwzięcia. Zmiana ta może być:

- a) rozwojowa lub transformacyjna,
- b) planowana i przemyślana (jest produktem świadomego rozumowania i działania, aktywności prowadzone są zgodne z planem zadań przedstawionych w aplikacji),
- c) zmiana spontaniczna (pojawiająca się w sposób spontaniczny i niezaplanowany).

To od nas zależy, czy naszym zamiarem jest wprowadzanie zmiany w organizacji poprzez samo aplikowanie i realizacje pozyskanego projektu, jak również, kto i jak będzie mógł z tej zmiany skorzystać.